

Ohs

– starten på resan

Snart ska vi börja vår resa på Ohsabanan, men innan vi kliver på tåget gör vi en liten rundvandring i dagens Ohs bruk.

Museijärnvägens anläggningar ligger huvudsakligen utanför det gamla bruksområdet. Den enda av byggnaderna som är original är den gamla magasinsbyggnaden mitt emot stationshuset och plattformen. Här finns ett rundgångsspår och ett uppställningsspår. Dessa tre spår utgör den del av bangården som kallas för personbangården.

Stationshuset kommer från Grännaforsa på Södra Stambanan som var en liten hållplats mellan Alvesta och Moheda. Byggnaden transporterades på lastbilstrailer till Ohs bruk på 1970-talet och togs i tjänst 1980 i samband med föreningens 10-årsjubileum.

Byggnaden har sedan renoverats i flera omgångar bl.a. med en murad grund och ny taktegel. Stationshuset inrymmer dels en liten tågexpedition där man köper tågbiljetterna, dels en väntsal för de resande.

Biljettluckan och Polska loket som skall dra ett kvällståg.

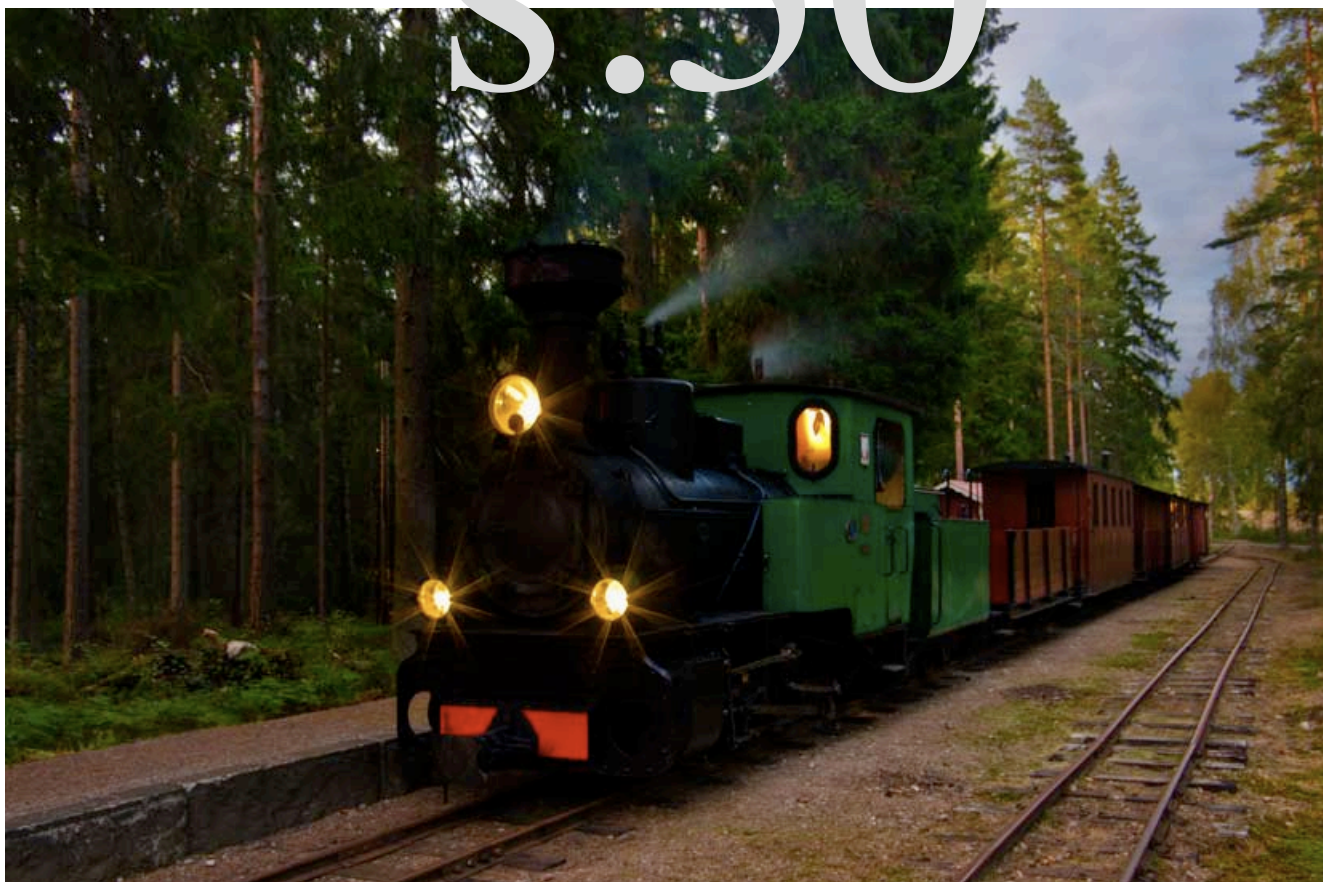
Nattåg – fotogenlampor och korv

Kvällståg körs alltid på "Ohsabanans dagar" i slutet av augusti. Ett tåg går till Bor och vänder och ett till Gimarp.

En del reser lång väg för att få följa med genom skog och över myr när mörkret sänker sig och stjärnhimlen träder fram. Då lysas kvällen upp av fyrkorgar på plattformen, fotogenlampor i vagnarna och väl framme i Gimarp så väntar korven.

Test
s. 30

Moen – en rest av det gamla Småland

Moens gård ligger högt uppe på höjden väster om Gimarps station. Här har tiden stått stilla sedan 1800-talet och man möts av omålade mangårdsbyggnader i ett ålderdomligt odlingslandskap.

Vid gården ligger även en såg som drivs av en tändkulemotor. En stiftelse äger gården och man arbetar för att bibehålla gångna tiders skötsel och drift, vilket gör tidsresan möjlig.

spåren efter manuell torvbrytning på höger sida. Strax därefter korsar vi landsvägen igen, nu för sista gången på vår resa. Det är precis vid vägkorsningen med Sjövägen, som leder upp mot naturreservatet Rusarebo äng. Här har museijärnvägen anlagt en liten hållplats kallad Sjövägen. Rusarebo äng ligger vid sjön Hindsens

östra strand ca 1,5 km från järnvägen. Efter hållplatsen faller banan återigen brant ner för Tagelbacken. Ungefär mitt i backen gör linjen en 90 graders sväng genom linjens tväraste kurva med en radie på ca 100 m. Efter kurvan kommer vi ut på en liten utsprängd hylla med en vacker utsikt mot sjön Hindsen ner till höger. Vi ser också

s. 62

Ohs Bruks järnväg – 1906 till 1970

Ohs bruk anlades på 1660-talet som järnbruk. Bruket drevs med varierande framgång till 1869 då masugnen blåstes ned för sista gången. Den revs kort därefter.

År 1893 köptes bruket av Sanfrid Berglund i Habo, som lät uppföra en pappersmassefabrik enligt sulfitmetoden. Han byggde också en såg och ett kraftverk för att få elektrisk energi.

Ohs bruk låg avsidet beläget med dåliga kommunikationer. Under järnbruket tid skedde de flesta transporterna vintertid med foror till Jönköping men när sulfitfabriken etablerades blev vägen till Lammhult vid Södra Stambanan den naturliga in- och utförselvägen.

Sanfrid Berglund hade planerat på en liten järnväg till Lammhult men när järnvägslinjen Borås–Alvesta, BAJ öppnades för trafik 1902 blev en järnväg till Bor station ett bättre alternativ.

Ohsbanan började byggas i slutet av 1900-talet. Banbygget började vid Tagels ångsåg vid sjön Hindsens sydspets där en hästbana från Bor station slutade. Ångsågen i Tagel ägdes av Sanfrid Berglund.

Den smalspåriga hästbanan hade öppnats

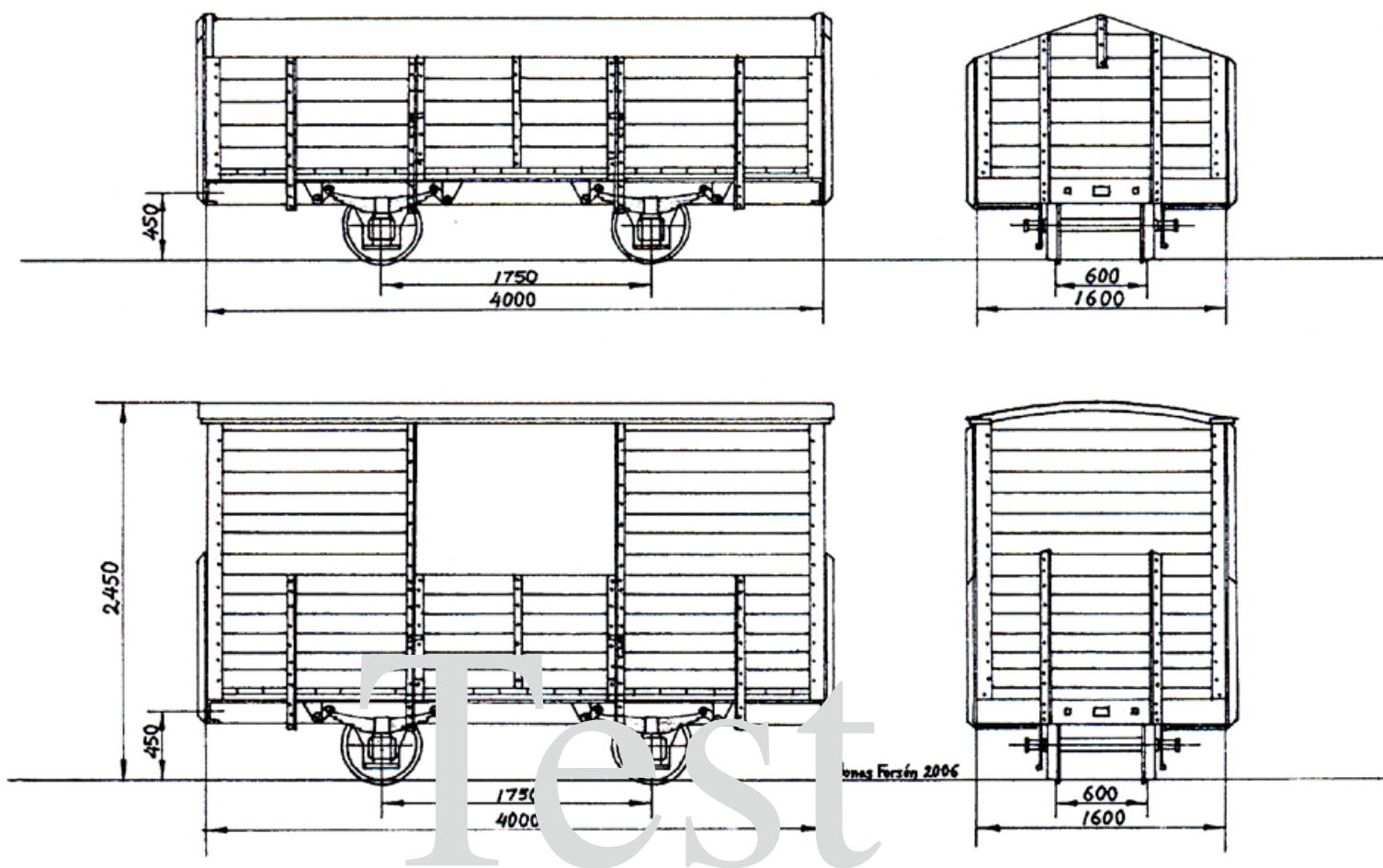
år 1906 och var en dryg kilometer lång. Den var en transportled för sågens produkter fram till järnvägstationen i Bor där de sågade brädorna lastades om till normalspåriga vagnar.

Hästbanan byggdes nu om med kraftigare spår och blev nu den första delen i järnvägen till Ohs bruk. Hästbanan byggdes med 600 mm spårvidd och den spårvidden behölls när man byggde vidare till Ohs bruk.

Valet av spårvidd var nog enkelt. Sanfrid Berglund hade nämligen fått erbjudande att

Infart till bruket, vykort från 1920-talet. Franska loket i Bor med BAJ-tåg i bakgrunden, 1910-talet.

HRRJ-lådvagn littera I i originalutförande så som de såg ut när de kom till Ohs bruk. Där under samma vagnstyp ombyggd till godsfinka vid Ohs bruk. Skala 1:45.
 Ohsaloket med en av de godsfinkor som kom från Östanå 1948. Sist i tåget en Stavsjövagn lastad med två storbehållare så som de kördes på bruksbanetiden. Bilden tagen 2006 vid hästjärnvägens 100-årsjubileum.

